

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.
INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XVIII—XIX

BELGRADE
1987—1988

BALCANICA XVIII—XIX, Београд 1987—1988, 9—453.

Гледано у целини аутор није запоставио ни један историјски догађај који је судбоносан за судбину сваког народа, али — што му се као превасходно румунском историчару не може замерити — изузетно место и по материјалу и по обиму страница дао је догађајима везаним за Румунске кнежевине, као и по уједињењу 1859 године, најпре Кнежевини а после Краљевини Румунији. Међутим, овакав састав је оправдан већ и стога што су се хришћанске територије северно од Дунава развијале као полузависне, док је Балкан у добром делу периода којим се аутор бави био под османлијском влашћу.

Уместо да даље говоримо о овој књизи и о њеним квалитетима, оставићемо то на располагању њеном читаоцу, наглашавајући само да једно овако дело требало би да добије превод на једном од великих светских језика јер неколико страна резимеа (стр. 401—404) на енглеском језику говори врло мало о обухватности ове књиге.

Погледајмо сада само наслове десет поглавља од којих се састоји ова књига. Прво поглавље (стр. 5—39) представља историографију проблема о чему је већ било говора. Друго поглавље (стр. 40—65) односи се на историју Балкана до краја XVIII века. У њему се говори о сукобу између Отоманске империје и великих сила у овом делу Европе, као и прилогу Румуније на процесу еманципације. Треће поглавље (стр. 66—114) иде од

првог српског устанка 1804 године до румунске револуције 1821 под вођством Тудора Владимирескуа. Даље је реч о националној и социјалној борби грчког народа 1821—1829 године, руско-турском рату 1828—1829 године, до мира у Једрену 1829 године. Четврто поглавље (стр. 115—134) наставља са периодом од грчке независности до револуционарне 1848 године. Пето поглавље (стр. 135—192) описује период од 1848 до 1875 године. Шесто поглавље (стр. 193—255) посвећено је новом отварању Источног питања 1875 године које ће се завршити Берлинским конгресом 1878 године. Седмо поглавље (256—302) говори о политичким збивањима од Берлинског конгреса до Младотурске револуције 1908 године. Осмо поглавље (стр. 303—345) говори о балканским ратовима, док девето поглавље (стр. 346—386) описује први светски рат и догађаје везане за њега — Мировна конференција у Паризу и стварање Друштва народа — заустављајући се на проглашењу Турске Републике 1923 године. Десето поглавље (стр. 387—400) посвећено је прилогу који је Балкан дао Европи у модерном раздобљу.

Закључујући треба рећи да се у овом делу много пута сусрећемо са познатим догађајима. Међутим, они добијају посебно место у општем балканском контексту, тако да смо понекад принуђени да вршимо модификацију мишљења које смо имали о појединим збивањима.

Милан Ванку

БУГАРСКО-СОВЈЕТСКИ ДИПЛОМАТСКИ ОДНОСИ

Людмила Спасов, *БЪЛГАРО-СЪВЕТСКИ ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ 1934—1944*, Наука у изкуство, Софија 1987, 206.

Бугарски професор историје Людмила Спасов зауставио се на овом питању у жељи да га осветли и да укаже на узроке и последице које су довеле до овак-

вих односа двеју земаља током десет година нашег века, о чему наговештава у предговору (стр. 5—12).

Саздана на добром броју архивске грађе која је аутору била доступна, као и на низ објављених докумената, литературе и мемоарске грађе, ово дело представља објективан прилаз догађајима које изучава.

Без жеље да се упуштамо у допуне или критике ауторовог текста, приказаћемо само поглавља како их је аутор изложио. Дело је подељено на четири поглавља. Прво поглавље (стр. 13—40) говори о успостављању и развоју дипломатских односа између Бугарске и Совјетског Савеза. Ту је реч о разлозима за успостављање односа као и о преговорима вођених у Цариграду и о политици бугарске владе према Совјетском Савезу у периоду 1934—1935 године. Друга глава (стр. 41—89) зауставља се на онима двеју земаља од новембра 1935. до августа 1939. године. Из-

међу осталог ту је реч и о совјетским пројектима за црноморски пакт као и о посети бугарске парламентарне делегације Совјетском Савезу августа 1939. године. Треће поглавље (стр. 90—143) говори о балканској политици Совјетског Савеза од 1939. до његовог уласка у рат 1941. године. Ово поглавље завршава се с приступањем Бугарске Тројном пакту. Последње, четврто поглавље (стр. 144—189) обухвата период од 1941. до септембра 1944. године. На крају следи закључак (стр. 190—194), извори и литература (стр. 195—201) и два резимеа, један на руском (стр. 202—203) а други на енглеском (стр. 204—205) језику, који омогућавају кориснику књиге, без познавања бугарског језика, да схвати основне интенције ове књиге.

Милан Ванку

РУМУНСКА КУЛТУРА НА БАЛКАНУ

Virgil Candea — Constantin Simionescu, *Prezente culturale Romanesti — Bulgaria, Iugoslavia, Grecia, Asociatia »Romania«, Bucuresti 1987. 201 str.*

У сваком случају треба похвалити подухват двају горе поменутих аутора који су се подухватили посла да прикажу културно благо Румуна расуто током векова на врло широким просторима ван румунских граница. Из ове серије до сада изашло је следеће: Румунско присуство у Светој Гори и Румунско културно присуство у Истанбулу, Јерусалиму, Паросу, Патмосу, Синају и Алепу.

Садашња збирка, међутим, бави се румунским културним наслеђем на територији Грчке, Бугарске и Југославије. Реч је у првом реду о сликарским радовима који су на овим просторима оставили румунски аутори, али и о грађевинским подухватима и старим румунским књигама нађеним на разним местима, што је посебно за сваку земљу обележено и на приложеним картама. Напомиње-

мо још да је књига пуна фотографија, и то све у боји, тако да пружају прави увид у прикупљени материјал. У сваком случају овако настојање треба поздравити и сугерирати и нашим културним посленицима да се прихвате једног таквог посла, имајући у виду да је током наше старе културе и недаћа које су наши народи претрпели током векова, велики број културних заоставштина доспело у иностранство, те самим тим постало недостижно и нашим широким масама и, у првом реду, културним посленицима, којима једна оваква збирка може да буде драгоценост. Када ово кажемо, у првом реду мислимо на наше младе будуће генерације која би требала и с тим културним благом да се упозна, а имала би чиме да се поноси.

Милан Ванку